

tijdens het onderzoek is het grote percentage mensen in de NT1-cursussen dat het Nederlands niet als moedertaal spreekt, 22 procent om precies te zijn. Een goede mondelinge beheersing van het Nederlands is meestal het criterium dat gehanteerd wordt om iemand in een NT1-cursus te plaatsen. Dat 'een goede beheersing' een reukelijk begrip is, blijkt uit het voorbeeld van Zaïd die het compliment 'foutloos' totaal verkeerd begreep. Ook mensen die het Nederlands beter beheersen dan Zaïd, hebben veel typische taalproblemen die een andere aanpak vragen dan de taalproblemen waar moedertaalsprekers

mee kampen. Daarom horen deze mensen, die ook wel NT1,5'ers genoemd worden, eigenlijk niet thuis in NT1-cursussen. Dat zij in een NT2-groep, waar veel aandacht is voor inburgering, ook niet op hun plaats zijn, spreekt voor zich. In nog te veel plaatsen worden de NT1,5'ers in de NT1-leerlijn geplaatst omdat de alfabetiseringsgroepen anders te klein zijn om ze in stand te kunnen houden. Sommige ROC's plaatsen de NT1,5'ers in aparte groepen.

Literatuur

Bohnenn, E. et al. (in druk), *Laaggeletterd in*

de Lage Landen. Hoge prioriteit voor het beleid. Den Haag, Nederlandse Taalunie.

Hüsken, M. (2003). *Later leren lezen. Een onderzoek naar de praktijk van het alfabetiseringsonderwijs voor autochtone volwassen Nederlanders.* Tilburg, Wetenschapswinkel/ Universiteit van Tilburg

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (2001). *Actie voor alfabetisering autochtonen.* Persbericht 175 (21-12-2001).

Neuvel, J. & T. Bersee (in druk). *Deelname aan het alfabetiseringsonderwijs. Resultaten van de nulmeting.* 's-Hertogenbosch, Cinop.

Al schrijvend schaamte overwinnen

foto: Sicco van Grieken

Prinses Laurentien bracht op 8 september jl. een bezoek aan een lees- en schrijfgroep van het ROC Zadkine in Rotterdam. Ze kreeg van de groep een boekje met door hen zelf geschreven verhalen. Ria van Adrichem vroeg aan docent Frans Berends hoe het was om zo'n boekje te maken.

RIA VAN ADRICHEM/ROC ZADKINE
ROTTERDAM

Om analfabetisme onder Nederlanders onder de aandacht te brengen, bracht prinses Laurentien op 8 september (de Internationale Dag van de Alfabetisering) een bezoek aan onder meer ROC Zadkine in Rotterdam. Op een van de locaties met NTI-ers – zo wordt de groep autochtone Nederlanders genoemd die les krijgen – was de prinses op bezoek, waarbij ook docenten en cursisten van andere locaties aanwezig waren.

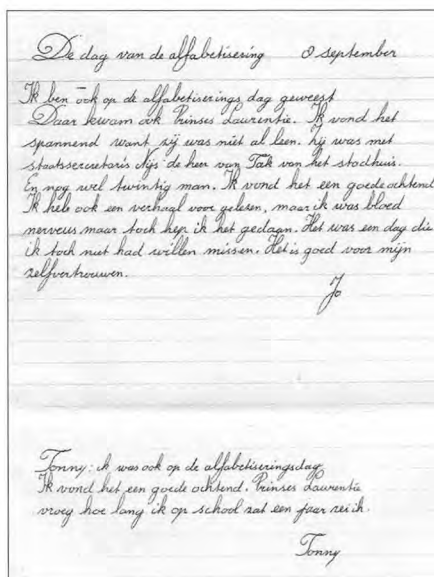
De groep die les krijgt in Rotterdam-Zuid heeft speciaal voor deze gelegenheid een boekje gemaakt dat ze de prinses in besloten kring mochten aanbieden. Twee van hen hebben hun eigen verhaal voorgelezen. 'Vijftien jaar geleden had ik dit niet gedurfd', zegt de een. Alle cursisten beamen dat ze nu meer durven, zich vrijer voelen. Een van hen wil zelfs Engels gaan leren als ze klaar is met Nederlands.

Ik sprak met Frans Berends, docent van de groep die de bundel maakte.

Hoe zijn jullie er zo toe gekomen om een boekje te maken?

'Nou, we hadden al eerder verhalen geschreven, kringverhalen. Je kent dat wel, een begint met een zin, de volgende verzint er wat bij, de derde gaat door, enzovoort. Die verhalen schreven we eerst op papier en daarna op de computer en zo hadden we al wat verhalen verzameld.

Toen we hoorden dat prinses Laurentien op bezoek zou komen en wij daarbij konden zijn, hebben we bedacht dat we verhalen zouden schrijven over het eigen leven. Iedereen vraagt zich altijd af hoe het kan dat iemand niet kan lezen en schrijven. Wij wilden door deze verhalen duidelijk maken hoe dat kan gebeuren en dat ook aan de prinses laten weten.'

En hoe ben je toen begonnen?

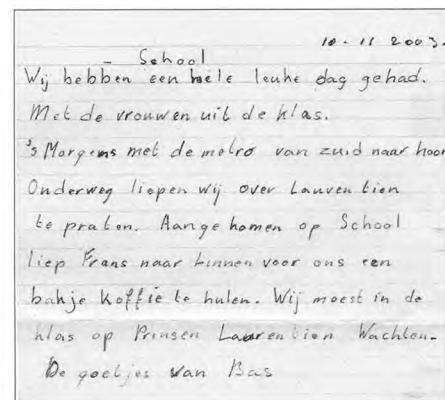
'Eerst hielden we een groepsgepraak met als thema: hoe komt het nou dat je hier op de cursus zit? Het niet kunnen lezen en schrijven heeft een oorzaak in het verleden: vertel eens over dat verleden. Door erover te vertellen en te praten kwam er een stuk verleden naar boven dat de cursisten altijd weggedrukt hadden. Er ontstonden toen hele leuke gesprekken en er kwamen nog veel meer verhalen los.'

Wat waren dat voor verhalen?

'Vaak hele dramatische verhalen. Want je moet wel weten dat analfabetisme nooit zomaar ontstaat. Er zit altijd een verhaal achter en soms zijn dat heel gruwelijke verhalen over misbruik, kleinering, enzovoort. Je wil niet weten wat sommige van die mensen allemaal meegemaakt hebben.'

En ging dat dan wel? Durfden mensen dat allemaal wel te vertellen?

'Ja, toen we eenmaal begonnen, kwam het allemaal weer boven. Het riep vaak ook herkenning op. Zo van "dat heb ik ook meegemaakt", bijvoorbeeld bij twee cursisten die dezelfde achtergrond hadden als schipperskind. Sommige mensen

zaten al jaren bij elkaar op les maar door deze verhalen hoorden ze nu dingen die ze absoluut niet van elkaar wisten.'

Hoe ben je daarna verder gegaan?

'Na het eerst verwoord te hebben, zijn de cursisten allemaal iets gaan schrijven over hun eigen verleden. Die verhalen hebben we toen voorgelezen in de groep. De geschreven verhalen zijn we daarna gaan "overschrijven" op de computer. Ze hebben er zelf plaatjes bij gezocht op internet. Dat was nog een leuk neveneffect. Daarvoor hadden ze geen idee wat er allemaal kon met de computer en dat hebben ze nu ook ervaren.'

Kon iedereen zelf zijn verhaal opschrijven?

'Nee, een paar kunnen dat niet zelf, maar dan helpen de meer gevorderden hen wel. Ze vragen gewoon hulp aan elkaar. Ze laten het aan elkaar lezen en geven en krijgen dan ook feedback. Dat werkt heel goed. Ik help natuurlijk wel als docent, maar ze doen heel veel met en voor elkaar.'

En hoe ging het toen met de prinses?

'Dat ging prima. Ze was heel belangstellend en wilde graag de verhalen horen. Twee cursisten hebben hun verhaal voorgelezen. Ze waren natuurlijk zenuwachtig, maar het ging allemaal goed. We waren natuurlijk ook trots op het boekje. Het ziet er echt goed en mooi uit.'